

บทสรุปผู้บริหาร
รายงานสภาพการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2556

“เมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง” คือ คำขวัญของจังหวัดสุพรรณบุรีที่สะท้อนถึงความเป็นเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน พบหลักฐานทางโบราณคดีมีอายุไม่ต่ำกว่า 3,500-3,800 ปี โบราณวัตถุที่ขุดพบมีทั้งยุคหินใหม่ ยุคสำริด ยุคเหล็ก และสืบทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ ฟูนัน อมราวดี ทวารวดี และศรีวิชัย มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายและเป็นเมืองที่พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก ถนนหนทางสะดวกสบาย สามารถเดินทางไปตามแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติ กระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัด

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในเขตภาคกลางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย มีเนื้อที่ 5,358.01 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,348,755 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของเนื้อที่ภาคกลาง ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรี ซึ่งไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดจากเหนือจรดใต้ สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีความลาดเทระหว่าง 0-3 เปอร์เซ็นต์ มีพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนลาดสลับลูกคลื่นลอนชันจนถึงเทือกเขาสูงชันทางด้านตะวันตกของจังหวัด แบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ มีประชากรทั้งหมด 847,308 คน (พ.ศ. 2555) อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 107 กิโลเมตร (ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340) และโดยทางรถไฟประมาณ 142 กิโลเมตร

ปัจจุบันจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดบนพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง มีพื้นที่ทำการเกษตรกรรมถึงร้อยละ 74.28 ของเนื้อที่จังหวัด ยังคงเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญเหมือนเดิม เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวและอ้อยอันดับต้น ๆ ของประเทศ และมีศักยภาพเทียบเท่าประเทศผู้ส่งออกสำคัญของโลก เป็นแหล่งผลิตมะม่วงที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดและกุ้งที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ กุ้งขาว กุ้งก้ามกราม ปลาดุก และปลานิล และเป็นแหล่งปลูกผักและไม้ดอกเพื่อส่งออก เช่น หน่อไม้ฝรั่ง กระเจียบเขียว และกล้วยไม้ เป็นต้น

การใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2556 มีการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ที่ดินและปริมาณเนื้อที่ไม่มากนัก เพราะส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนตำแหน่งพื้นที่ปลูก เช่น เปลี่ยนจากนาข้าวเป็นอ้อยหรือเปลี่ยนจากอ้อยเป็นนาข้าว เปลี่ยนจากนาข้าวหรืออ้อยมาปลูกมะม่วงหรือปลูกผัก แล้วบางพื้นที่ก็รีบบางแปลงแปลงผักกลับมาทำนาอีกครั้ง โดยมีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงสลับไปสลับมาใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเลขจากดาวเทียมและสำรวจภาคสนาม เพื่อจัดทำแผน

ที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2556 และติดตามการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2556 สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2556

สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2556 มาตรฐาน 1 : 25,000 สามารถสรุปประเภทการใช้ที่ดินได้ดังต่อไปนี้

- 1.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 272,972 ไร่ หรือร้อยละ 8.15 ของเนื้อที่จังหวัด
- 1.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 2,488,066 ไร่ หรือร้อยละ 74.28 ของเนื้อที่จังหวัด
- 1.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 406,518 ไร่ หรือร้อยละ 12.14 ของเนื้อที่จังหวัด
- 1.4 พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 115,150 ไร่ หรือร้อยละ 3.45 ของเนื้อที่จังหวัด
- 1.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 66,049 ไร่ หรือร้อยละ 1.98 ของเนื้อที่จังหวัด

และยังพบว่า การใช้ที่ดินสำคัญ 5 อันดับแรกในการจำแนกละเอียดจนถึงชนิดพืชของจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2556 ได้แก่

- (1) นาข้าว (A101) มีเนื้อที่ 1,417,160 ไร่ หรือร้อยละ 42.32 ของเนื้อที่จังหวัด กระจายอยู่ในทุกอำเภอ
- (2) อ้อย (A203) มีเนื้อที่ 732,711 ไร่ หรือร้อยละ 21.88 ของเนื้อที่จังหวัด ส่วนใหญ่ปลูกในเขตอำเภอด่านช้าง อำเภอหนองหญ้าไซ อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอเดิมบางนางบวช
- (3) ปาล์สดิบสมบูรณ์ (F201) มีเนื้อที่ 406,064 ไร่ หรือร้อยละ 12.13 ของเนื้อที่จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอด่านช้าง
- (4) หมู่บ้านบนพื้นราบ (U201) มีเนื้อที่ 204,527 ไร่ หรือร้อยละ 6.11 ของเนื้อที่จังหวัด กระจายอยู่ในทุกอำเภอ โดยเฉพาะอำเภอเมืองสุพรรณบุรี
- (5) มะม่วง (A407) มีเนื้อที่ 60,951 ไร่ หรือร้อยละ 1.82 ของเนื้อที่จังหวัด ส่วนใหญ่ปลูกอยู่ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอศรีประจันต์ อำเภอดอนเจดีย์ และอำเภอสามชุก

2. การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2556

จากสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2556 เปรียบเทียบกับสภาพการใช้ที่ดินเมื่อปี พ.ศ. 2551 พบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

- 2.1 นาข้าว (A101) พบว่า พื้นที่นาข้าวมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 44,746 ไร่ หรือร้อยละ 1.34 ของเนื้อที่จังหวัด หรือร้อยละ 3.26 ของเนื้อที่เดิม ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นจากอ้อย 57,458 ไร่ มะม่วง 18,247 ไร่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา 17,009 ไร่ และสถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง 10,085 ไร่ ในขณะที่เดียวกันลดลงไปเป็นอ้อย 52,799 ไร่ มะม่วง 8,581 ไร่ และสถานที่เพาะเลี้ยงปลา 5,465 ไร่ ตามลำดับ

2.2 อ้อย (A203) พบว่า พื้นที่อ้อยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 13,208 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่จังหวัด หรือร้อยละ 1.84 ของเนื้อที่เดิม ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นจากนาข้าว 52,799 ไร่ มันสำปะหลัง 23,801 ไร่ และพืชไร่อื่น ๆ 5,974 ไร่ ในขณะที่เดียวกันลดลงไปเป็นนาข้าว 57,458 ไร่ ข้าวโพด 12,128 ไร่ และมันสำปะหลัง 7,089 ไร่ ตามลำดับ

2.3 มะม่วง (A407) พบว่า พื้นที่มะม่วงมีเนื้อที่ลดลง 17,756 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่จังหวัด หรือร้อยละ 22.56 ของเนื้อที่เดิม ส่วนใหญ่ลดลงไปเป็นนาข้าว 18,247 ไร่ อ้อย 3,703 ไร่ และไม้ผลอื่น ๆ 2,472 ไร่ ในขณะเดียวกันเพิ่มขึ้นจากนาข้าว 8,581 ไร่ อ้อย 530 ไร่ และไม้ผลอื่น ๆ 381 ไร่ ตามลำดับ

2.4 มันสำปะหลัง (A204) พบว่า พื้นที่มันสำปะหลังมีเนื้อที่ลดลง 14,673 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่จังหวัด หรือร้อยละ 25.77 ของเนื้อที่เดิม ส่วนใหญ่ลดลงไปเป็นอ้อย 23,801 ไร่ ข้าวโพด 4,303 ไร่ และยางพารา 2,005 ไร่ ในขณะเดียวกันเพิ่มขึ้นจากอ้อย 7,089 ไร่ ข้าวโพด 4,810 ไร่ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2,366 ไร่ ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะ

วิสัยทัศน์จังหวัดสุพรรณบุรี คือ “สุพรรณบุรีเป็นจังหวัดชั้นนำในด้านแหล่งผลิตอาหาร และผลิตภัณฑ์คุณภาพมาตรฐาน สู่สากล เป็นศูนย์กลางการศึกษาการกีฬาและการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง คุณภาพชีวิตดี ยึดการมีส่วนร่วม” และได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐ 6 ยุทธศาสตร์ไว้ในแผนการพัฒนารัฐสุพรรณบุรี พ.ศ. 2557-2560 โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: การเพิ่มขีดความสามารถด้านเกษตรเชื่อมโยงสู่เกษตรอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม เพื่อการบริโภคและการส่งออก ซึ่งเป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ คือ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร อุตสาหกรรมและเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อการบริโภคและการส่งออก และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจังหวัด

ด้วยศักยภาพของปัจจัยพื้นฐานในการสร้างความสำเร็จตามเป้าประสงค์ข้างต้น ถือว่าจังหวัดสุพรรณบุรีมีค่อนข้างสูง โดยมีทำเลที่เหมาะสมอยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพมหานคร การคมนาคมที่สะดวกสบาย ใกล้เคียงตลาดกระจายสินค้าผลผลิตการเกษตร มีอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคเกษตรกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมพัฒนาเข้าสู่ระดับสากล และมีการเชื่อมโยงด้านโลจิสติกส์ต่าง ๆ จึงเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมการผลิตที่เชื่อมโยงจากจังหวัดอยุธยาและจังหวัดกาญจนบุรี แต่อุปสรรคสำคัญของจังหวัดนี้ ก็คือ การที่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดการยอมรับในเทคโนโลยีที่เหมาะสม ขาดการวางแผนการผลิต ขาดการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมทางการเกษตร อุตสาหกรรม และการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป มีการพัฒนาธุรกิจการค้าหรือการประกอบการ

ที่ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม อาจกระทบต่อภาพลักษณ์การเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำลายโอกาสในการเปิดประตูการค้าสู่เส้นทางเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) ที่เป็นอีกหนึ่งโอกาสในการพัฒนาการค้าการลงทุนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 รวมถึงจังหวัดสุพรรณบุรี และการขยายตัวของตลาดส่งออกสินค้าประเภทอาหาร เช่น ข้าว น้ำตาล ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน ตลอดจนมาตรการกีดกันทางการค้า หรือข้อกำหนดตลาดต่างประเทศที่ต่างกันทั้งสหภาพยุโรป (European Union: EU) สหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ และการรับรู้เข้าใจข้อมูลผลกระทบจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ไม่เท่าเทียมกัน เป็นต้น

ดังนั้น แผนที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2556 และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2556 ที่จัดทำขึ้นครั้งนี้ มุ่งหวังให้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนนโยบายเพื่อการพัฒนา และช่วยแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรีได้เป็นอย่างดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับโครงการสามารถนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมต่อไป